D·N
20/12 1951

Är kommunisterna farliga?

Kommunismens praktik visar att partiet är redo till landsförräderi då den ryska statsledningen ger order. Tydligast var detta under kriget: så länge Ryssland och Tyskland var allierade bekämpades försvar och motståndsrörelse i de av Hitler angripna eller ockuperade länderna, då Ryssland och Tyskland blev fiender förvandlades kommunismen i västern från en dag till en annan till en "nationell" rörelse. Stärkningstidens vittnesbörd är i själva verket lika entydiga: ryska erövringar betraktas som befrielser, de hotade staternas försvarsförberedelser som provokation och krigshets. Kommunismens teori går på samma linje: kommunistiska, dvs. ryska, krig är bra, ty de främjar världsrevolutionen, motstånd mot Ryssland är ett bevis på kapitalistisk förstockelse.

Men, säger många, det är bara en liten ledande klick inom partiet som kan tänkas bli förrädare. De flesta som röstar kommunistiskt är goda svenskar eller danskar eller fransmän. Om det gäller kommer nationalkänslan att bestämma deras handlande, inte åskådningen — om man nu skall kalla en blandning av propagandafraser och vagt missn...e för en åskådning. Senast framförde denna tanke i Morgon-Tidningen. Den socialdemokratiska internationalen bröts sönder vid det första världskrigets utbrott, och partivännerna stred mot varandra på alla Europas slagfält; på samma sätt kommer det vid ett krig att gå med den internationella kommunismen.

Något ligger naturligtvis i denna optimistiska synpunkt. Säkert kommer inte alla kommuniströsterade att vid ett tryckt anfall bli krigvänliga eller deserterare, än mindre sabotörer och hjälpare åt angriparen. Men uttalanden som det nyss refererade vitsar att optimismen ofta drivs för långt; den blir mera en billig tröst än en realistisk bedömning. I senaste häftet av Samtiden har Carl Hambro underkastat denna och andra former av "antikommunistisk önsketrändne" en intelligent analys. Han betonar framför allt att kommunism inte får ses som ett ordinärt politiskt partitagande, utan mera som en form av utopism eller religion: förknufts- och sakskäl är där av begränsad betydelse. Denna många gånger framförda tolkning innehåller säkert något väsentligt. Viktigare synes det vara att mera konkret söka fastlå de skäl som talar mot den populära optimismen.

Jämförelsen med 1914 är dålig. De socialdemokratiska partierna var då överallt i minoritet; i regel var deras inflytande ringa. Redan därför var en konsolidering motsvarande den som nu utmärker kommunismen otänkbar; det fanns inte det ideologiskt fäderneslandet som kunde dirigera, utnyttja och undergräva. Möra sygdrande är att socialdemokraternas ledare överallt var ense om att de vid sjelligen skulle söka motarbeta kriget med alla möjliga medel, men att de, om det egna landet angreps, skulle slåss för det. Så talade Branting i Sverige, Bebel i Tyskland, Jaurès i Frankrike. Och då krig utbröt ansåg sig alla angripna, och angripna av makter som på en gång var utländska och kapitalistiska — och så kunde just i socialismens namn partiet rösta för krigskrediter i Petersburg, Berlin och Paris.

Kommunismens ställning är en helt annan. Ryssland har alltid rätt, Ryssland är aldrig angripare, Ryssland seger är det godas seger. I den tron uppfostras ledare och ledda sedan många år. Att åberopa fakta mot denna tro har i stor utsträckning visat sig hopplöst: Ryssland erövrar mer eller mindre öppet tio stater, men kommunismen ser detta som en frigörelse. En del av väljarna har visserligen fallit bort i flertalet länder — ytterst få i Frankrike och Italien —, men de många som står kvar måste anses vid dressérade i den kommunistiska tron. De kan antas till mycket stor del se världen så förgat att ett ryskt angrepp på Sverige tet sig som svensk medverkan vid ett angrepp på Ryssland eller i varje fall som ett försök att fråga Sverige från kapitalismens djävul — passionerade katoliker i ett protestantiskt land (och tvärtom) såg för tre hundra år sedan världen på samma sätt.

Det går därför inte att vifta bort kommunistfaran genom att säga att kommunismen blott eller huvudsakligen som en rörelse av allmänt missnöjda men nationellt pålitliga människor. Även efter kriget har inneburit ett hårdande av de kommunistiska kadrerna; de som svalt vad propagandan bjudit på under dessa år bör kunna svälja allt.

I detta sammanhang får man också ha klart för sig att kommunismen visserligen uppammas av socialt missnöje och därför av social ofärd, men att svårutredda psykologiska faktorer är minst lika viktiga. Sorkenen klarhöst i ett arbete för kriget att det snarare var relativt välställda än fattiga arbetare som gick till kommunismen. Av alla undersökningar framgår att det främst är unga män i städer och industriområden som utgör kommunismens klientel — även om passasor av jordbrukare i Frankrike och Italien vunnits genom Lenins gamla paroll om jorduppdelning och sakrad äganderätt. Den tyska valstatistiken i främsta rummet — men även statistik och intryck från andra länder — tyder på att kommunismen, liksom förut nazismen, är starkt koncentrerad inom denna grupp. Det senaste vittnesbördet kommer från Norge i en nyss publicerad undersökning av Michelsenninstitutet (Leif Holbæk-Hansen, Litt om velgerne ved Stortingsvalget i 1949). Uppgifterna togo på att 76 procent av kommunistväljarna är män (mot 60 procent inom arbetarpartiet och venstre, 47 procent inom högern och 35 procent inom kristiiga folkpartiet). Kommunismen är också särskilt starkt representerad bland ungdomen. Det är bland dem som mest lämpar sig för revolution som revolutionspartiet är starkast — samma faktum låg bakom den nazistiska makterövringen i våldets och grymhetens tecken.

Skattemoralens förfall

De bevis för skattemoralens förfall som man får i en bilaga till skatteutredningens betänkande är skrämmande. Men de är inte överraskande. Att deklarationsmoralen försämrats allvarligt med det tilltagande skattetrycket visste man. Därom talade redan Ruin för sin del i en rad artiklar förra hösten fast uppmärksamheten på problemet inte förstod att ställa den i centrum av deklarationerna och en mer intensiv strävan att genom nya bestämmelser täppa till kryphålen. Man må ha vilken inställning man vill till det hårda skattetrycket, man må förklara det aldrig så och kämpa för kraftiga lättnader. Men inget skattetryck i världen utgör någon ursäkt för det bedrägeri mot staten, kommunen och andra medborgare som falskdeklarerandet är. Det gäller här ett bedrägeri som bör betraktas och föraktas som alla andra bedrägerier. Det är verkligen inte "Skold mun lurar", utan sina medmänniskor, alla dessa som är ärliga eller som måste vara ärliga därför att deras inkomster så fullständigt står under kontroll. Det har beräknats att kanske något sådant som 5 à 6 miljarder kronor i inkomst för närvarande "deklarerats bort"; räknar man med en genomsnittlig marginalskatt på dessa pengar med 20 à 30 procent — och som det i många fall gäller mycket höga inkomsttagare är detta försiktigt räknat —, skulle staten undandras över en miljard kronor i skatter. Som jämförelse kan nämnas att den nu föreslagna skattesänkningen uppgår till 265 miljoner. En skattesänkning med mellan 25 och 30 procent skulle således utan vidare vara möjlig om alla deklarerade riktigt. Naturligtvis kan åtskilligt åstadkommas redan genom de skattesänkningar som utredningen föreslagit, alla helst om det görs klart för medborgarna att det är fråga om ett första steg till mer genomgripande lindringar. Känslan av att ett steg dock tas i rätt riktning, att statsmakterna gör vad de kan för att slopa bättre förhållanden kommer säkerligen att få en del goda verkningar. Det kommer helt enkelt att lönna sig mindre att smussla undan inkomster, och därmed kommer riskmomentet att värderas högre än för närvarande. Men man får inte utesluta lita på detta. Att stegringarna av skattebördan försämrat deklarationsmoralen innebär i och för sig inte att skattesänkningar gör den väsentligt bättre. Det finns all anledning att också här rikta kärna för falskdeklarantérna genom en strängare granskning av materialet och genom snålare bestämmelser. Konsumtionsundersökningarna, detta att man konstaterar om det förliger rimliga proportioner mellan levnadsförhållandena och den redovisade inkomsten, måste intensifieras.

Ännu en förklaring av hr Söderström

Generaldirektör Olof Söderström i jordbruksnämnden har med anledning av inlägget till Dagens Nyheter översänt ytterligare ett inlägg i diskussionen om jordbruksskyddet, vilket följer här nedan:

Herr redaktör!

Under rubriken "Bakom jordbrukspriskrisen" har kommuner DN den 12 oktober på ledarsidan till min anledning av det nyligen offentliggjorda uppdraget i den jordbruksekonomiska undersökningen. Det framhålls att jag i mitt anmälde till TIN:s ledare för den 11 december skjutit ansvaret på professor Söderström för att kommittén "planerade fram i blindo" så det gällde att upptäcka det fel som senare skulle komma fram. Det frågar om det aldrig till kommittén är att diskutera maximeringsprinciper och dess tillämpning.

På detta vill jag svara att jag vid denna tidpunkt inte hade någon kännedom om den tillämpade maximeringsprincipen, vilken jag anser vara orikrig i och för sig. Att en sådan princip tillämpats har icke redovisats i någon redogörelse för undersökningens resultat. Principen diskuterades inte inför t. ex. utredningen. Naturligtvis borde den av Kungl. Maj:t skrivlit utredde utredningsmannen professor Söderström, ha omnämnt principen eller åtminstone, då han offentligt inte skrivit. Detta kan också ha varit en av orsakerna till att jag icke fick någon kännedom om den tillämpade maximeringsprincipen, som avreglerade jordbruksprisen, förrän i slutet av oktober. Det väsentliga är att institutionen i Uppsala 1949 ändrade maximeringsregelerna, vilket föranlett att samband med typordbruksnämnden arbete.

Det kan betytt mest i pengar är emellertid inte maximeringsregelns principiella tillämpning, i det att det tillåtet finans- och kvinnotimmar sammanräkna för att uppnå maximeringsgräns om arbetsförhållandena så tillåter. Det är institutionen härvid icke avsett att efficient statistik redovisade med tionstal för tillämpning upptäcktes att när fråga om ändringen av maximeringsregelns omfattning i institutionens redogörelser; ej heller berättades det av Svärdström. DN tyckes alltjämt vilja göra gällande att jag skulle ha underlåtit att kontrollera och i kalkylmaterialet skäl borde ha rest till Uppsala och där på platsen för där utförda räkneverken. Det sätten sa DN gärna ha, men det hade vara förslagit att min tid tid- nogsamt dette.

Vid de fortsatta undersökningarna av maximeringsregelernas inverkan som man på så sätt mycket omfattande 100—120 räkne- och överföringsfelen, som ju kunde kommer att ta ur varje som och i varje fall inte bör tillmätas någon avgörande betydelse, då de inte nämnvärt kan påverka kalkylens slutresultat. Sedan 20—25 ansåna för 15.000 räkneark är för övrigt inte mycket stort tal.

Vad beträffar den offentliga inspektion i kalkylarbetet vill jag till vad jag tidigare sagt foga att i kalkylsammanhang ingår ekonomiska experter som på skilda områden av näringslivet. Således har LO, Kooperativa förbundet, Lantbrukarförbundet m. fl. organ representerade genom högt kvalificerade experter. Kalkylen har dessutom varje år granskats av jordbruksnämndens råd i vilket ingår företrädare för bl. a. Lantbrukarnas Riksförbund, Riksförbundet Landsbygdens Folk och Hem och utomstående inom